

přesvědčiti, jak se ona může podle zákona zavazovati, a zda se skutečně platně zavázala, nehledíc ani na to, že to v souzeném případě žalovanému okresu jako orgánu dohlížejšímu na správu okresní hospodářské záložny samozřejmě bylo dobře známo.

Čís. 16432.

Soukromoprávní majetkové poměry obce, jež vznikla z osady odloučením se od dřívější obce.

Osada, jež jako právnická osoba může býti podmínem soukromých občanskoprávních práv a závazků, není smluvkyní při smlouvě uzavřené mezi třetí osobou a politickou obcí, k níž osada náleží.

Podle exekučního titulu proti obci nelze vésti exekuci na jmění osady.

Pouze tím, že se osada stala samostatnou obcí, nenastala změna v jejích dosavadních majetkových právech a soukromoprávních poměrech, nýbrž pouze ve veřejnoprávní funkci bývalé osady. Takováto změna pouze politické funkce původní osady nemá sama v zápětí přechod soukromoprávních závazků s dřívější obce, k níž osada náležela na novou obec, nedošlo-li k rozdělení společného jmění a společných břemen ve smyslu § 3 čes. obec. zřiz.

(Rozh. ze dne 29. října 1937, Rv I 573/36.)

Žalobkyně se na žalované obci G. domáhá zaplacení zápůjčky, kterou poskytla roku 1926 obci K., k níž v době zápůjčky náležela i osada G. Řečená osada G. se stala roku 1928 odloučením od politické obce K. samostatnou politickou obcí G., která je nyní žalována. Žalobkyně dovolávajíc se §§ 847, 848 a 1409 obč. zák. a poukazujíc na to, že nedošlo k rozdělení dluhů původní obce K. mezi nové obce K. a G., dovozuje, že žalovaná obec G. ručí rukou společnou a nedílnou s nynější obcí K. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu pro tentokráte. Důvody: Prvý soud se připojil k právnímu názoru žalující banky a zaujal stanovisko, že na místě dosavadní právnické osoby, totiž politické obce K., nastoupily dvě právnické osoby, totiž obce K. a G., a že ručí nedílně za závazky dřívější obce K. Vyhověl proto žalobě, když zjistil, že žalobkyně má skutečně proti dřívější obci K. pohledávku v zažalované výši. Názor prvního soudu je právně mylný. Zákonné předpisy, jichž se žalobkyně dovolává, nemají v souzené věci významu. Ustanovení §§ 847, 848 obč. zák. pojednávají o účincích rozdělení společného statku, náležícího několika osobám. Žalující banka však netvrdí, že obci K. a žalované obci G. náleží vlastnictví téže věci, aby tu bylo společenství podle § 825 obč. zák. Také z povahy věci vyplývá, že tu není takovýto soukromoprávní poměr spoluvlastnický. Vlastníci obecního jmění byla před rokem 1928, kdy došlo k rozdělení, obec K., tedy jediná právnická osob-

nost. Podle § 26 obč. zák. požívají dovolené společnosti, v čemž jsou zahrnuty i politické obce, zpravidla stejných práv jako jednotlivé (přirozené) osoby. Avšak podle § 27 obč. zák. rozhodují zákony politické, pokud jsou obce co do svých práv postaveny pod zvláštní péči veřejné správy. Nelze proto ani majetkoprávní poměry obcí vůči třetím osobám posuzovati výhradně podle norem soukromého práva, nýbrž sluší míti na paměti omezení vyplývající z práva veřejného. Právní poměry politických obcí jsou upraveny zvláštními zákony, zejména v souzeném sporu českým obecním zřízením. V § 3 řeč. čes. obec. zřiz., na který se žalující banka sama odvolává, jsou upraveny náležitosti rozdělení politické obce na dvě nebo na více místních obcí. Zejména jest obsažen v uvedeném paragrafu požadavek, aby se před rozloučením obcí přesně určilo, jak se mají rozdělit o společné jmění a statek a společná břemena. Nelze proto právní poměry vzniklé rozdělením politické obce na dvě místní obce posuzovati pouze podle předpisů občanského zákoníka, a to ani co do práv třetích osob, a nemůže tu rozhodovati ustanovení §§ 847, 848 anebo 1409 obč. zák., nýbrž jest se i tu řídit rozhodnutím povolaných veřejných orgánů, jímž podle § 3 řeč. čes. obec. zřiz. náleží ustanoviti, jak mají býti původní břemena obce rozdělena. Nelze souhlasiti s názorem, že při takovémto rozdělení jde o čistě soukromoprávní smlouvu, nýbrž, jak vyplývá z textu zákona, jenž nemluví o smlouvě nebo ujednání, nýbrž o »ustanovení«, a z veřejnoprávní povahy celého rozdělovacího řízení, jde tu o akt správní, jemuž se musejí podrobiti i třetí osoby. Aby byly jejich zájmy chráněny, to jest věcí oněch veřejných orgánů, jež jsou povolány prováděti řízení o rozdělení obce. Není zákonného ustanovení, z něhož by vyplývalo, že nová obec, která vznikla rozloučením jiné obce, ručí solidárně za závazky původní obce. Nelze také schváliti názor, že takováto nová obec jest již ipso iure nástupkyní původní obce. To záleží na konkrétních skutečnostech. V souzeném sporu netvrdila žalobkyně takové skutečnosti, z nichž by vyplývalo, že tu jde o sukcesi. Žalobkyně sama naopak tvrdila, že se rozdělení podle § 3 čes. obec. zřiz. nestálo. Žalobkyně ovšem poukazovala na to, že žalovaná obec G. převzala od obce K. důležitou součást jmění, totiž pramen veřejných dávek, takže je splněn i předpoklad § 1409 obč. zák. Avšak pramen veřejných dávek nelze pokládati za jmění nebo podnik ve smyslu § 1409 obč. zák. a nejde tu také o převzetí od obce K., neboť žalovaná obec G. jest oprávněna vybíratí dávky z vlastního příjmu k svým občanům a nenabyla toho práva od dřívější obce K. Vychází-li se však z právního názoru právě vyloženého, sluší uznati, že žalobní nárok není toho času odůvodněn. Majetkové společenství podle § 825 obč. zák. není prokázáno, takže tu neplatí předpisy §§ 847, 848 obč. zák. Převzetí jmění nebo podniku rovněž není prokázáno a není zde tudíž ani předpoklad § 1409 obč. zák. Podle nesporného přednesu stran dosud nedošlo k pravoplatnému aktu příslušného správního úřadu ve smyslu § 3 čes. obec. zřiz. Schází tudíž v souzené věci právní základ pro nárok žalobou vymáhaný. Ježto však z přednesu stran vyplývá, že není dosud správní řízení o rozdělení jmění a břemen dřívější

obce K. skončeno, nelze pokládati nárok žalobní za neodůvodněný vůbec, nýbrž jen toho času.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právním důvodem žalobního nároku také proti žalované obci G. je smlouva o zápůjčce podle dlužního úpisu ze dne 24. března 1926, kterou žalobkyně uzavřela s obcí K. Žaloba sama uvádí, že již v té době byla žalovaná obec G. jako osada částí obce K., od níž se roku 1928 odloučila, a stala se samostatnou obcí.

Protože jde o čistě občanskoprávní věc, jest právní poměry zúčastněných posouditi především podle předpisů občanského práva. S toho hlediska jest jak politickou obec K., tak také osadu a pozdější politickou obec G. uznati za právnické osoby, jež mohou býti podmětem práv a závazků občanskoprávních; při tom s hlediska soukromoprávních předpisů nepadá na váhu rozdíl mezi politickou obcí a osadou, protože oba tyto útvary mají povahu právnické osoby, třebaže měly s hlediska správněpolitického různé funkce. Jestliže tedy žalobkyně uzavřela smlouvu s obcí K., nebyla smluvkyní osada G.; nezáleží na tom, zda by byla žalobkyně takovou smlouvu neuzavřela, kdyby byla počítala s rozdělením obcí, a zda se domnívala, že smlouvou je vázána také osada G. Dotčená osada G. se nestala smluvkyní ani tím, že snad jí byly zasilány umořovací plány, a nestačilo by to k založení smluvního závazku na její straně, ani kdyby se to bylo stalo na její žádost. Žalobkyně by nebyla mohla na základě smlouvy uzavřené jenom s obcí K. nastoupiti proti osadě G., která nebyla její smluvkyní ani před změnou, k níž došlo rozdělením, a nebyla by mohla vésti exekuci na jmění osady, ani kdyby byla dosáhla exekučního titulu proti obci K. Dbajíc svých zájmů, o nichž se nyní zmiňuje, byla by musila již tehdy působiti k tomu, aby se smluvkyní stala také osada, než zápůjčku vyplatila, jestliže totiž, jak míní, považovala za hlavní účastníci právě onu osadu.

Jde nyní o to posouditi, jaký pravotvorný význam má pro poměr sporných stran právní skutečnost, že se osada G. stala samostatnou obcí. Tím nevznikla nová právnická osoba, nýbrž se změnila jen její funkce právnické osoby již trávší potud, že se osada stala také politickou obcí a veřejnoprávními funkcemi náležitě rozšířenými. V majetkových právech a soukromoprávních poměrech tím však změna nenastala. Žalovaná byla již dříve v tomto smyslu samostatnou právnickou osobou a zůstala jí také ve změněné a rozšířené funkci veřejnoprávní. V majetkovém oboru byly tu tedy již před rozdělením dvě samostatné právní jednotky. Podle ustanovení § 3 čes. obec. zřiz. by v souzené věci měla význam otázka, zda a jak došlo k rozdělení společného jmění a společných břemen. To se však, jak nebylo popřeno, dosud nestalo. Žalobkyně, ať mluví o předpisech týkajících se dělení spoluvlastnictví — § 847, 848 obč. zák. — nebo o převzetí jmění nebo podniku — § 1409 obč. zák. — poukazuje hlavně jen na to, že nová obec má nyní (samostatné) právo vybírati přírážky. Než tu skutečnost nelze zařaditi pod

žádný z právě uvedených předpisů, jak správně poznal a vyložil již odvolací soud, nehledíc ani na to, že by tento pramen obecních příjmů ani před rozdělením nebyl mohl za všech okolností býti určen k uspokojení žalobkyně. Za toho stavu věci ono rozdělení obou právních útvarů se změnou politické jejich funkce není skutečností, z které by žalobkyně mohla právem vyvozovati přechod soukromoprávního závazku na žalovanou obec.

Čís. 16433.

Ani předpisy vodního zákona č. 71/1870 z. z. čes., ani jiných zákonů (zák. č. 58/1885 ř. z. a zák. č. 250/1852 ř. z.) neukládají držitelům pobřežních pozemků povinnost, aby trpěli s o u k r o m ý m osobám volnou chůzí po břehu svých pozemků pro soukromé účely a aby se zdrželi jakýchkoli opatření znemožňujících řečeným osobám vstup na pobřežní pozemek.

Soukromé osoby nemohou s úspěchem opíratí nárok na náhradu škody o to, že vlastník ohradil svůj soukromý pozemek až k vodnímu toku řeky, třebaže správní úřad nařídil držiteli pobřežního pozemku, aby uvolnil průchod podél říčního břehu pro pořiční dozorčí orgány.

(Rozh. ze dne 29. října 1937, Rv I 1056/36.)

Žalobce, kterému bylo výměrem zemského úřadu v P. ze dne 28. července 1931 uděleno vodoprávní povolení k provozování prámového převozu přes řeku S. v říčním kilometru 32.83, t. j. ve vzdálenosti 50 m nad jezem řeky S. v Č. při pravém břehu a 150 m při levém břehu, se domáhá na žalovaných vlastnících pobřežních pozemků č. kat. 655/4, 655/5, 655/7, žalobou zaplacení 10.750 Kč s příslušenstvím z důvodů náhrady škody. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, n e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Zavinění všech tří žalovaných spatřuje dovolání v tom, že žalovaní proti ustanovení §§ 8, 42, 43 českého vodního zákona č. 71/1870 z. z. zahradili své s o u k r o m é pozemky až k vodnímu toku řeky S., že tím prý žalovaní znemožnili dělníkům žalobcem zjednaným, aby se včas dostali k žalobcově prámici, která byla umístěna u pozemku prvé žalované a byla ohrožena ledovými krami, a že prý se tak stalo, že prámice byla rozdrčena.

Pobřežní pozemky jsou stíženy, nehledí-li se k soukromoprávnímu závazku, jež žalobce ani netvrdil, t. zv. zákonnými služebnostmi, jež jsou uvedeny v § 8 dotč. vodního zákona, v § 5 a 6 rybářského zákona č. 58/1885 ř. z. a v § 39 lesního zákona č. 250/1852 ř. z. Oba poslední zákony nemají pro souzenou věc významu. Podle § 8 českého vodního zákona jsou držitelům pobřežního pozemku uloženy tyto povinnosti: